

Resultaten 800 KringloopWijzers door Wageningen UR omgezet naar euro's

Weiden mag melk kosten

Is veel weiden economisch aantrekkelijk? Vers gras is goedkoper dan kuilgras, maar weegt dit op tegen de nadelen van een lagere productie per koe en een lagere grasopbrengst per hectare? De resultaten uit de KringloopWijzer van ruim 800 praktijkbedrijven laten zien dat weiden meer geld oplevert bij een melkprijs van ongeveer 35 cent en een productieverschil tot 1000 kg melk.

tekst **Alice Booi**

Veehouders die koeien weiden, halen gemiddeld een lagere melkproductie per koe en ook een lagere grasopbrengst per hectare, zo is de praktijkervaring. Aan de andere kant is een kilo weidegras goedkoper dan een kilo kuilgras. De vraag is dan wat er onder aan de streep overblijft. Aan de hand van 800 KringloopWijzers van 2013 hebben WUR-onderzoekers Paul Galama, Marleen Plomp en Aart Evers euro's aan de cijfers uit de KringloopWijzer gehangen en berekeningen uitgevoerd om na te gaan hoe het weiden economisch uitpakt ten opzichte van opstallen.

Berekend saldo

De KringloopWijzer geeft inzicht in het gevoerde rantsoen en in de gerealiseerde grasproductie, maar niet in de bijbehorende kosten. Op basis van vaste aan-

names zijn daarom voor deze KringloopWijzer-bedrijven de voerkosten berekend (tabel 1) op basis van normbedragen, geeft onderzoeker Paul Galama aan. 'Dankzij deze berekende voergebonden kosten zijn de voersaldi beter te vergelijken.'

Het blijkt dat – niet verrassend – de kostprijs van weidegras 9,5 eurocent per kilo droge stof lager is dan van kuilgras, waarbij rekening is gehouden met extra arbeid voor beweiden. Er is geen rekening gehouden met mogelijke verschillen tussen bedrijven qua grondkosten, mestafzetkosten en (werkelijke) kosten voor de dierenarts.

Meer weiden, lagere voerkosten

Uit de 800 geanalyseerde KringloopWijzers van 2013 blijkt dat bedrijven die veel weiden minder intensief zijn, een la-

Tabel 1 – Berekende kosten (in eurocenten) per kilogram droge stof (nettovoeropname) van weidegras, vers gras voeren, kuilgras en snijmais

kostenpost	weidegras	zomerstal	kuil	mais
bemesting, herinzaai	4,8	4,8	4,8	2,7
teelt en oogst	—	—	—	8,0
slepen, bloten e.d.	1,7	—	—	—
maaien, schudden, viersen	—	1,5	3,6	—
kuilen, opraapwagen	—	3,6	5,4	—
opslag, uithalen	—	—	2,5	2,7
arbeid afdekken, voeren	—	1,0	1,1	1,1
arbeid koeien halen	1,4	—	—	—
totaal inclusief arbeid	7,9	10,9	17,4	14,5
totaal exclusief arbeid	6,5	9,9	16,3	13,4

Weiden en mineralenkringloop

In een eerder onderzoek is met data uit de KringloopWijzer nagegaan of weiden nadelig is voor de resultaten in de KringloopWijzer. Weidegang kost ongeveer 65 kg droge stof per hectare per 100 uur weidegang aan graslandopbrengst, maar

het leidt niet tot een lager BEX-voordeel. De weidebedrijven laten bovendien zien dat een groot deel ook een BEP-voordeel haalt. Dus ook qua mineralenbenutting hebben de beweiders goed gepresteerd.

	uren weidegang per jaar					
	0	0-720	720-1000	1000-1500	1500-2000	>2000
aantal bedrijven	270	48	186	198	49	54
uren weidegang per jaar	0	398	808	1.244	1.658	2.598
aantal koeien	140	117	105	102	95	83
melkproductie per koe (kg)	8.652	8.837	8.475	8.230	8.172	7.934
intensiteit (kg melk/ha)	19.627	19.213	17.006	16.199	14.320	14.020
opbrengst grasland (kg ds/ha)	11.659	10.103	10.082	10.121	9.807	10.477
voederwaarde graskuil (vem)	879	882	880	872	866	855
krachtvoer per koe (kg)	2.002	2.010	1.942	1.888	1.952	1.784
berekende voerkosten per kg ds (cent)	18,8	18,6	18,1	17,5	17,0	16,2
melkopbrengst per koe (euro)	3.014	3.063	3.059	2.960	2.923	2.852
berekende voerkosten per koe (euro)	1.600	1.589	1.529	1.446	1.406	1.331
berekend voersaldo per koe (euro)	1.414	1.474	1.530	1.515	1.517	1.522

Uitgangspunten: krachtvoerprizen van 22 en 25 cent per kg voor respectievelijk eiwitarm en eiwitrijk krachtvoer (>200 g re/kg), een melkprijs van € 3,05 per kg vet en € 6,11 per per kg eiwit, een te verwachten melkprijs van 35 cent en een weidetoeslag van 1 cent per kg melk bij minimaal 720 uren weidegang

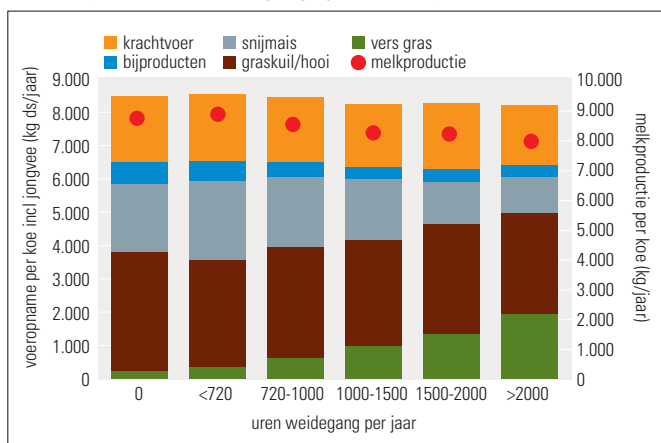
Tabel 2 – Bedrijfskenmerken, rantsoenen en berekend saldo per koe in relatie tot weidegang (2013) op basis van 800 KringloopWijzers, aangeleverd door Agrifirm, Alfa Accountants, Arvalis, Countus, Boerenverstand, DLV, DMS, EDF, Flynth, K&K, Kringloop Academie Flevoland, PPP-Agro Advies en Royal FrieslandCampina

gere melkproductie per koe en een lagere grasopbrengst per hectare realiseren. Deze bedrijven (met meer dan 40 koeien en een gemiddelde productie tussen 7000 en 10.000 kg melk) blijken ook minder snijmais te voeren, waarbij de hoeveelheid krachtvoer pas daalt als bedrijven meer dan 2000 uur weiden (figuur 1). De totale voerkosten dalen bij meer weidegang, net als de melkopbrengst. Maar weegt het voordeel van goedkoop gras op

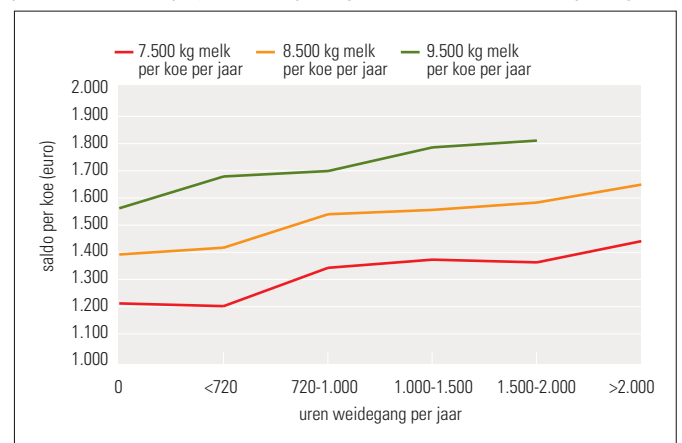
tegen de lagere productie per koe? Het berekende voersaldo blijkt op bedrijven die meer dan 720 uur weiden, gemiddeld 80 euro per koe hoger te liggen dan op bedrijven die niet of heel weinig weiden (tabel 2). Galama's reactie op dit voordeel: 'De weidepremie van 1 cent per kg melk levert daarmee een wezenlijke bijdrage aan het financiële voordeel van weidegang.' Meer weiden is dus economisch aantrek-

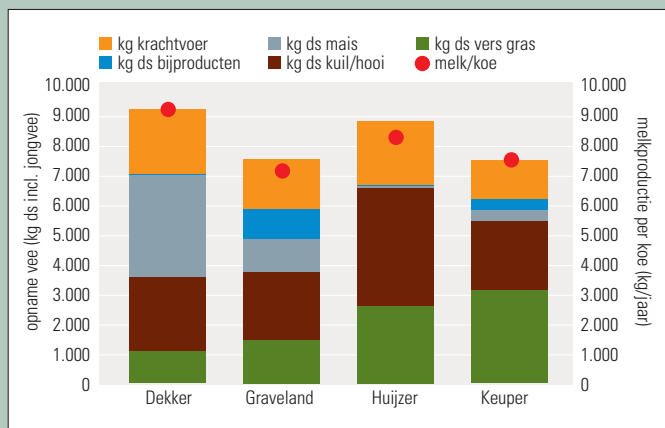
kelijk. Daarbij zijn veehouders die een hoge productie per koe kunnen combineren met veel weiden, het beste af (figuur 2). Uit de dataset bleek dat een hoge productie combineren met veel weidegang echter niet gemakkelijk is: er waren weinig bedrijven met een productie boven de 9000 kg melk per koe en meer dan 2000 uur weidegang. Galama: 'De weidende melkveehouders binnen het praktijkproject Amazing Grazing geven aan dat veel

Figuur 1 – Rantsoensamenstelling en melkproductie per koe afhankelijk van uren weidegang op 800 bedrijven (2013)

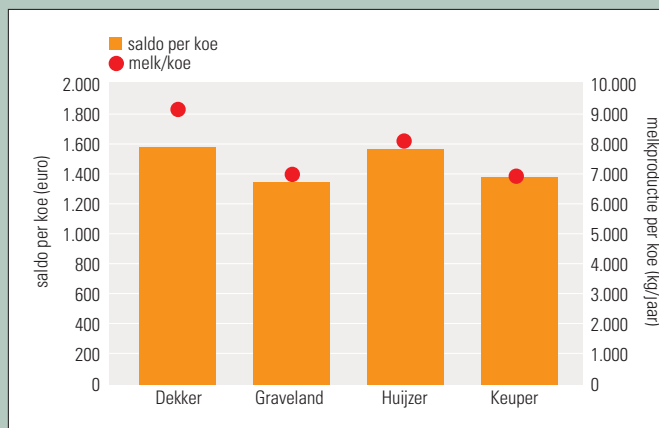

Figuur 2 – Saldo per koe in relatie tot weidegang bij verschillende producties (melkprijs 35 cent per kg en krachtvoer 22 cent per kg)

Figuur 3 – Rantsoen en melkproductie per koe van vier melkveehouders (gemiddelde van 2012 t/m 2014)

Figuur 4 – Voersaldo en melkproductie per koe van vier melkveehouders (gemiddelde van 2012 t/m 2014)

Amazing Grazing-veehouders: strategie belangrijker dan voersaldo

Zoveel veehouders, zoveel meningen. De cijfers uit de KringloopWijzer van 2012-2014 van vier veehouders die deelnemen aan praktijkproject AmazingGrazing zijn door WUR-onderzoeker Aart Evers omgezet naar euro's. Hoe kijken zij tegen de uitkomst aan? Met zo'n 250 dagen beweiding van 17 uur per dag haalt Tom Keuper uit Megchelen het voersaldo vooral uit weiden. 'Het saldo per hectare vind ik belangrijker dan het saldo per koe', reageert hij. De grasopbrengst is zo'n 11,5 ton per hectare. 'Het doel is dit gras om te zetten naar zo veel mogelijk melk, met zo min mogelijk krachtvoer. Dat betekent een lagere productie per koe, maar over het hele bedrijf wel meer verdienen.' Wout Huijzer uit Zeerijp lukt het om veel

beweiden te combineren met een productie van ruim 8000 kilo melk, wat een goed voersaldo oplevert. 'Veel beweiden past bij ons. Bovendien: als je goed gras direct laat opvreten door de koeien, kunnen ze er direct melk van maken en dat is direct kassa', luidt de overtuiging. 'Meer uren weiden gaat niet lukken en voor seizoensmatig kalven moet je veel scherper op de vruchtbaarheid van de koeien zijn', geeft de melkveehouder aan. 'Bij een hoge melkprijs voeren we meer krachtvoer, waardoor de melkproductie stijgt.' Albert Jan Dekker uit Broekhuizen melkt met een robot en kiest bewust voor de combinatie van weiden en zomerstalvoeren. 'Zo houd ik een constant rantsoen,

hoef ik minder koeien te halen en is ook het septembergras nog smakelijk.' Het resulteert uiteindelijk in een hoge productie én een hoog voersaldo per koe. 'Aan die extra arbeid verdienen we ook weer meer.'

Jan Graveland heeft nog weer een ander uitgangspunt. 'We willen een gezonde koe en een gezonde bodem.' Met een ureumgetal van 14 tot 15 haalt hij niet de hoogste productie. 'Maar de dierenartskosten, bewerkingskosten en rentekosten zijn lager dan gemiddeld.' Meer dan 2000 uur weidegang krijgen de koeien in Oudewater vanwege één reden: de graszode zo dicht mogelijk houden en daarmee de draagkracht van de grond goed houden.'

bijvoeren op stal om een hoge productie te realiseren ten koste gaat van de opname van gras in de wei én van de grasproductie omdat het land onvoldoende kaal wordt gevreten.'

Voersaldo weiders hoger

Ook blijkt dat de bedrijven die gemiddeld rond de 8500 kg melk per koe produceren en veel beweiden, hetzelfde berekende voersaldo per koe realiseren als bedrijven die opstallen en gemiddeld uitkomen op 9500 kg melk per koe. Dat geldt ook voor bedrijven die 7500 kg melk per koe produceren bij weidegang ten opzichte van bedrijven die 8500 kg melk bij opstallen produceren. Het komt erop neer dat bedrijven die veel weiden bij een melkprijs van 35 cent per kg en een krachtvoerprijs van 22 cent per kg, circa 700 tot 1000 kg melk per koe minder hoeven te produceren om een vergelijkbaar saldo te realiseren. Bij een lage melkprijs (25 cent per kg) en

een hoge krachtvoerprijs (26 cent per kg) wordt een hogere productie per koe minder beloond, geeft Galama aan. 'Dat maakt dat veel weiden in dit geval gunstig is ten opzichte van opstallen.' Veel weiden mag dan meer dan 1000 kg melk per koe kosten.

Weiden mag echter maar 500 tot 700 kg melk per koe kosten bij de combinatie van een hoge melkprijs (45 cent per kg) en goedkoop krachtvoer (18 cent per kg). Weiden bij een hoge melkprijs is dus nog steeds aantrekkelijk, mits de productiedaling beperkt is ten opzichte van jaar rond opstallen. Het is duidelijk dat de melk- en voerprijzen een enorm effect hebben op het berekende voersaldo per koe. Het effect van de melk- en voerprijzen op het voersaldo is veel groter dan van veel of weinig weiden, concludeert Paul Galama. 'Met andere woorden: laat je strategie dus niet te veel beïnvloeden door de prijzen.' |

Conclusies

- Bedrijven die veel weiden hebben een hoger berekend voersaldo per koe dan bedrijven die weinig of niet weiden, ondanks een lagere melkproductie per koe en wat lagere grasopbrengst.
- Veel beweiden mag circa 700 tot 1000 kilo melk(daling) per koe kosten, bij een melkprijs van 35 cent en een krachtvoerprijs van 22 cent per kilo.
- Bij een lage melkprijs wordt een hogere productie per koe minder beloond en is veel beweiden daarom eerder aantrekkelijk.
- Bij een hogere melkprijs is weiden nog steeds aantrekkelijk, mits de productiedaling beperkt is ten opzichte van opstallen.